

26. veljače 2021.

broj 160

KU ZI S?!

LIST ZA MLADEŽ

4

SREDNJA MEDICINSKA BUDUĆI FIZIOTERAPEUTI

8

TEMA HRVATSKA NASTAVA U MITROVICI

19

MODA TAŠNE 2021 ILI 2000?

20

GLAZBA SVEMIRKO

FOTO MJESECA

Pripreme za studiranje u Hrvatskoj

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika: Ivan Ušumović

Urednik izdanja: Davor Bašić Palković

Suradnici: Klara Dulić, Andrea I. Darabašić,
Ivan Benčik, Kristina Ivković Ivandekić,
Vedran Horvacki

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,
Jelena Ademi

Fotografije: Ana Francišković, Pixabay

E-mail: kuzis07@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Sajnos DOO, Novi Sad

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog
tajništva za kulturu, javno informiranje
i odnose s vjerskim zajednicama

Leptirići su lijepi, ali mogu odletjeti!

3

UVODNIK

Iako smo se na promjene sada već navikli, ovaj mjesec je tekao lagano i bez naglih turbulencija u našoj okolini. Ipak, iščekivanje onih pozitivnih promjena poput smanjenja broja zaraženih, a samim tim i redovnog pohađanja nastave i predavanja, druženja pa i noćnih izlaza ili putovanja – i dalje traje. Mada, godinu dana kasnije od pojave koronavirusa i pandemije, snalazimo se svi nekako i bez toga, često ponavljajući »samo da smo živi i zdravi«. Najposlije, kako god da se okrene, to zaista i jest najvažnije. Iza zdravlja krije se još jedna veoma bitna stavka našeg života – ljubav!

Veljača u sebi krije upravo praznik ljubavi iliti Valentinovo o kom se, barem u našoj zemlji, uvijek vodi kojekakva polemika. Osim takvih (sasvim bespotrebnih) rasprava, mladi redovno na društvenim mrežama ističu s kime proslavljaju Valentinovo i na koji način. Mogli smo i ove godine vidjeti kako oni koji imaju partnera objavljuju zajedničke fotke, velike i male znake ljubavi i poklone, dok oni, koji nemaju partnera, naglašavaju ljubav prema samome sebi, prema omiljenoj hrani ili slatkišu, ponekad ističući kako je »ljubav glupa«. Ima naravno i onih koji znaju kad trebaju šutjeti. U svakom slučaju, povodom tog dana brojni brendovi i proizvođači sve svoje akcije predstavljaju kao akcije »za zaljubljene« tako da taj dan ne može izbjeći ni onaj tko se od »ljubavi« nedavno opekao.

KUŽIŠ?! je posvećen mladima, a upravo omladina najčešće i postavlja, za neke najjednostavnije, a za neke najkompliciranije, pitanje života: »što je to uopće ljubav?« (ovog puta se govori o partnerskoj ljubavi). Kada nešto ne znamo, prva adresa na koju odlazimo da saznamo odgovor je Google ili Wikipedia (kojoj se, naravno, ne može uvijek vjerovati). Što Wikipedia kaže što je ljubav? Očekivala sam jedno kratko objašnjenje ili definiciju, ali je čak i ona zakomplicirala stvar postavljajući nekoliko objašnjenja, definicija, opisa i primjera, a prva istaknuta rečenica glasi: »Ljubav je stanje relativno jake emotivne naklonosti prema nekome ili nečemu«. To ipak znači da i pizza ili čokolada mogu biti dobri »zamjenski partneri« za Valentinovo! :)

Ni tisuću definicija ljubavi ne bi pomoglo bez proživljavanja iste, jer svi smo različiti i samim tim za svakoga znaci ljubavi mogu biti posve drukčiji. Zato ono što je najbitnije jest pronaći osobu kojoj ljubav predstavlja isto što i vama. Nekome je znak ljubavi kupovina omiljenog buketa cvijeća dragoj osobi, a nekome je to bespotrebno bacanje novaca. Leptirići su lijepi, ali mogu odletjeti! Zato je bitno uskladiti životne stavove, pronaći i njegovati bitne stvari poput dobrote, razumijevanja, poštovanja, povjerenja, brige i pažljivosti, iskrenosti. Sad ću i ja biti poput nekih dosadnjakovića i reći: »Neka vam svaki dan bude – dan zaljubljenih!« Ili još bolje: »Pamet u glavu! Prvo škola pa tek onda sve ostalo...« :) Sretno sa školskim obvezama i želim nam svi-ma lijep ožujak!

Generacija budućih fizioterapeuta

Srednjoškolsko obrazovanje na hrvatskom na-
stavnom jeziku, na drukčiji način zbog cjelo-
kupne epidemiološke situacije, u rujnu su u
subotičkoj Srednjoj medicinskoj školi započeli i fizi-
oterapeutske tehničari. Odjel fizioterapeuti 1.2 broji
34 učenika, od kojih je 20 djevojaka i 14 momaka,
a koji dolaze iz Subotice, Novog i Starog Žednika,
ali i iz udaljenijih mjesta poput Novog Sada, Bečeja,
Rume i Sombora. Razrednica tog odjela **Vesna Bo-
janić** kaže kako je odjel poprilično živahan te kako
najviše vole diskusione vježbe
i sate koji su na taj način or-
ganizirani. Kada je u pitanju
aktualni kombinirani način
nastave, Bojanić navodi kako
taj model nije najbolja opcija,
jer učenici gube kontinuitet
u učenju kada nisu u školi,
dok su provjere znanja gušće
raspoređene. Ipak, ona nagla-
šava kako se svi nadaju da se
epidemiji polako nazire kraj te
da će se odjel fizioterapeuta
1.2 konačno moći i bolje upo-
znati.

»Ovaj smjer su svi upisali, jer
im je to bila želja te se raduju
praktičnoj nastavi, posebno
uže specijaliziranim predme-
tima koji tek kasnije dolaze.
Neki od učenika su već od ra-
nije bili uključeni u akcije Crvenog križa tako da su
orijentirani na takav način razmišljanja i imaju želju
pomagati drugima. Što se interesiranja tiče, mislim
da u većini razreda dominiraju sportska interesira-
nja. Učenici su uključeni u različite sportove: nogo-
met, košarka, plivanje, kickboks, tenis, odbojka... pa
pokušavaju balansirati obveze u školi i obveze koje
imaju u sportskim klubovima. Meni se veoma sviđa
to što su iskreni, što priznaju i kada nešto 'zgriješe'
što mislim da je veoma važno za zdravu komuni-
kaciju. Tako se i problemi mogu lakše riješiti pa se
nadam da će tako ostati i dalje«, zaključuje Vesna
Bojanić.

Dobro društvo

Jedna od učenica, Subotičanka **Tara Dragović**,
kaže kako su je odabran smjer i škola u startu odu-

ševali te kako su joj omiljeni predmeti anatomija i
latinski jezik. Osim toga, oduševljena je i društvom
te ističe kako »bolje društvo nije mogla naći«, te da
su se svi lijepo prijateljili. Ona ističe kako je neko-
liko sadašnjih drugara znala još iz vrtića, te opisuje
svoj put odluke upisa baš smjera fizioterapeutskog
tehničara.

»Željela sam upisati medicinsku školu zbog fakul-
teta i jer dosta može biti od pomoći u životu. Kada
sam prošle godine vidjela da postoji smjer fiziotera-

peut na hrvatskom jeziku, odlučila sam da to želim
upisati i drago mi je što sam to i uspjela. Fiziotera-
peut je po meni dosta težak smjer, ali nam profesori
pokušavaju olakšati na razne načine. Na školu sam
se naviknula već prvog tjedna, jednostavna je, ima
puno prostorija i veoma je čista, što mi se sviđa. Što
se tiče kombinirane nastave, zaista teško pohvatam
lekcije, ali snalazim se nekako. Ipak, ne bih se volje-
la vratiti na redovno funkcioniranje, jer sam se sada
navikla na ovaj način, iako je u neku ruku lakši, a u
neku teži, što mi se u stvari i dopada«, ističe Tara.

Promjena grada

Popularnost ovog smjera se najbolje ogleda po
učenicima koji su iz drugih gradova došli kako bi po-
hađali upravo ovaj smjer. Jedna od njih je **Mirosla-
va Živković**, koja dolazi iz Novog Sada. Kada je ova

Odjel broji 34 učenika, od kojih je 20 djevojaka i 14 momaka, a koji dolaze iz Subotice, Novog i Starog Žednika, ali i iz udaljenijih mjesta poput Novog Sada, Bečeja, Rume i Sombora

petnaestogodišnjakinja došla u Suboticu, nije znala nikoga te je za nju bilo sve potpuno novo. Sada, nekoliko mjeseci kasnije, ona se snašla i zadovoljna je svojim izborom. Kaže kako su joj omiljeni predmeti anatomija, zdravstvena njega i rehabilitacija, jer je, kako dodaje, »veoma zanimljivo gradivo, pogotovo kada imate profesore koji će vam to znanje preneti na pravi način«. Miroslava naglašava kako se za smjer fizioterapeuskog tehničara veoma spontano odlučila.

»Od 7. razreda osnovne škole sam bila sigurna da ću upisati medicinsku školu, ali još nisam bila sigurna koji smjer, sve dok nije došlo vrijeme da se ispiše lista želja. Naravno, trebalo mi je vremena da se priviknem i na okolinu, društvo iz razreda, da se uklopim i upoznam sa svima, ali se uopće nisam pokajala. Sviđa mi se što idem u jedan korektan razred, neki su mi se svidjeli na prvu loptu, a neki kasnije, tijekom razgovora. Od izvannastavnih aktivnosti idem na zbor, ali trenutno je i to stalo zbog cjelokupne situacije oko virusa. Na zbor sam krenula zato što sam u Novom Sadu dosta godina igrala folklor i pjevala u jednom folklornom udruženju, pa sam htjela nastaviti baviti se pjevanjem i ovdje. Kada je u pitanju kombinirana nastava, snalazim se onoliko koliko mi uvjeti dozvoljavaju. U suštini se veoma

dobro držim, trudim se i dajem sve od sebe da ne zaostajem s gradivom i kada sam online. Iskreno, više bih voljela da se svi vratimo u školske klupe kao nekada, jer u razgovoru s nekim profesorima se vidi i da je njima, a i nama đacima, kombinirana nastava koja podrazumijeva jedan tjedan online, a tjedan uživo u školi, veoma naporna«, ističe Miroslava.

Zanimale su nas i razlike između Subotice i Novog Sada, koje, kako Miroslava navodi, i te kako postoje. Ona se u svoj grad, Novi Sad, vraća svakog petka poslije škole, a kod kuće je, splotom okolnosti, i kad se nastava održava online. Miroslava ističe kako se za odlazak od kuće radi pohađanja spomenutog smjera odlučila i zato što je htjela promijeniti sredinu u kojoj živi.

»Petnaest godina provedenih u jednom mjestu umije biti monotono, pa sam htjela vidjeti kako je to kad si odvojen od roditelja, kada nisi s njima stalno kao kada sam pohađala osnovnu školu. Subotica mi se mnogo svidjela, fin gradić, totalno drugačiji od Novog Sada, ljudi su mnogo mirniji i dosta drugačiji nego u Novom Sadu. Osim što je Subotica manji grad od Novog Sada, čini mi se da ovde ljudi imaju drugačiji odnos jedni prema drugima«, kaže Miroslava.

Kristina Ivković Ivandekić

Karta u oba smjera

Sve do pojave covida-19 iseljavanje mladih iz središnje i pogotovo jugoistočne Europe djelovalo je kao epidemija od koje nema veće. Autobusni su kolodvori i zračne luke bili zakrčeni ljudima s koferima i kartom u jednom smjeru – Njemačka, Austrija, SAD, Velika Britanija, Nizozemska... Na šaljivo pitanje znate li koji je najveći hrvatski otok, odgovor je bio – Irska.

Pojedine regije Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije posljednjih su desetak godina doslovce opustjeli, a gradovi navečer postali sablasno prazni. Sasvim sigurno nema nikog mlađeg od 40 godina tko ne poznaje više svojih vršnjaka koji su otišli trbuhom za kruhom. Da se više ne vrate.

Kriza je globalna

No, nikad ne reci nikad. Ono što naše vlade nisu postigle ekonomskim mjerama, uspjelo je smrtonosnom virusu kojeg se još nismo oslobodili. Desetci i stotine tisuća mladih, u najvećem broju stručnih, ambicioznih ljudi pohrlilo je proljetos nazad u zavičaj iz razvijenih zemalja Europske unije, SAD-a i Kanade, dijelom zbog gubitka posla u gospodarskim granama teško pogođenih mjerama obrane od covida-19, a dijelom zbog iluzije o jeftinijem liječenju u domovini.

Nigdje ne postoje podaci o ukupnom broju suvremenih gastarbeitara koji su se vratili, a dakako se

još manje zna koliko će njih ponovno na Zapad kad ova pošast nestane. Ali, već je sada jasno da neće za sve biti mjesta u njemačkim, austrijskim, irskim, nizozemskim i američkim poduzećima, jer je kriza globalna i opći pad BDP-a zatvorit će mnoga radna mjesta, a ona koja ostanu u životu bit će popunjena prvenstveno lokalnom radnom snagom.

Povratak u prošlost

I tako se sasvim utemeljena bolja budućnost u sredeim državama preko noći pretvorila u povratak u prošlost, i to na neodređeno vrijeme. Nada kod mnogih još uvijek postoji, ali evo prolazi već i godina dana, a o ponovnom odlasku u inozemstvo se još uvijek uglavnom samo mašta. Rijetki su uspjeli pronaći novi posao i nastaviti sa životom stranog radnika u novoj sredini. A što i kako rade i od čega preživljavaju u zavičaju iz kojeg su doslovce pobjegli, to je tek posebna priča. Većini su apetiti za boljim životom naglo splasnuli i opet su se navikli na jednu kavu za cijeli dan i maminu mirovinu.

Nema sumnje da će, kad korona konačno iščezne, kolone autobusa ponovno krenuti na zapad, ali hoće li to biti takvog intenziteta kao što je bilo do ožujka 2020. godine, teško je predvidjeti. Mnogi kažu da neće. Niti približno.

Tomislav Perušić

Nije lako ni jednima ni drugima

Obrazovanje je jedno od ključnih pitanja za budućnost jedne zemlje i napredak društva u cjelini. Svi koji sudjeluju neposredno u obrazovnome procesu, a tu mislimo na učenike i njihove učitelje i nastavnike, imaju svoj stav o tome gdje je obrazovanje danas, koje su njegove vrline i mane te što bi se hitno moralo mijenjati. Ovo je tema toliko široka i sveobuhvatna da se njome ne možemo baviti ovom prigodom, ali možemo dati sliku trenutnog stanja, iz ugla nastavnika koji nastoji sagledati situaciju i iz drugog kuta – onog učeničkog.

Drugo polugodište traje već više od mjesec dana, a nastava se u većini osnovnih i srednjih škola odvija po istom, kombiniranom modelu kao na početku školske godine. To znači podjelu odjela na dvije grupe, ukoliko u jednom odjelu ima više od 18 učenika. Grupa A i grupa B naizmjenice dolaze u školu, svakog drugog dana, a onih dana kada su kod kuće, prate nastavu putem Google učionice gdje im njihovi nastavnici ostavljaju potrebne materijale.

Velike i brze promjene

Što se promijenilo u školama u samo godinu dana? Zbog pademije koronavirusa u ožujku je uvedeno izvanredno stanje i škole su prešle na kompletnu online nastavu od 17. ožujka. U tom prvom valu škole su same birale platformu za odvijanje odgojno-obrazovnog rada te su jedni radili putem Skypea, drugi putem Google učionice, a neki i na vlastitim, školskim siteovima ili platformama koje su imali i ranije. Trebalo je sve to u vrlo kratkom roku ustrojiti kako se ne bi osjećali veliki gubitci. Školska 2019./20. ovako je i privedena kraju, s online zaključivanjem ocjena. To razdoblje koje je iza nas napravilo je velike i brze promjene u obrazovnom sustavu. Jesu li te promjene privremene ili će se ponešto od ovih iskustava i praksi zadržati i ubuduće kada prođe pandemija, ostaje pitanje za budućnost.

Ono što je već sada sasvim izvjesno, online nastava koja je trajala dva i pol mjeseca u prošloj školskoj godini i kombinirani model koji je od rujna na snazi ostavili su velike posljedice na učenike i izmijenile način rada nastavnika, koji su također morali drukčije organizirati svoj sve dulji radni dan. Nastavni planovi izmijenjeni su i svi bi se trebali pridržavati rasporeda nastavnih jedinica prema preporuci nadležnog Zavoda. U praksi je sve ovo vrlo zahtjevno, budući da mnogi nastavnici svjedoče kako njihovi učenici sadržaj koji nije obrađen »uživo« u školi nego preko Google učionice ne doživljavaju kao školsko gradivo koje treba naučiti. Učenici kažu kako im materijali koje

nastavnici postavljaju nisu dovoljni (premda neki snimaju i vlastite video-lekcije) te da ne mogu naučiti ako nisu nešto čuli u školi. Već tu nastaje veliki problem s praćenjem nastavnog plana kakav je predložen, te se nastavnici snalaze na različite načine: neki nastoje najvažnije sadržaje predavati uživo objema grupama odjela, a dio uraditi putem Google učionice, a neki nastavnici se doista drže preporučenoga plana te s grupom koja je toga dana u školi obrađuju nastavnu jedinicu za taj dan, sutra sljedeću, a onima koji su tog dana kod kuće stavljaju materijal na Google učionicu. Nije lako ni jednima ni drugima, vremenski je zahtjevno, a rezultati su uglavnom slabiji nego u klasičnoj svakodnevnoj nastavi.

Posljedice

Ima i onih učenika koji smatraju kako je za njih osobno bolja kompletna online nastava kakva je bila u prosincu 2020. kada su im nastavnici držali nastavu preko Google meeta svakodnevno, prema rasporedu sati od kombiniranog modela. Mnogi učenici kažu kako se i dalje ne snalaze najbolje u ovim uvjetima rada, nedostaju im prijatelji iz druge grupe, nemaju osjećaj da »pravo« idu u školu, jer su svakog drugog dana kod kuće. Taj mali predah kod kuće im godi, ali svjesni su kako se ne odražava najbolje na stjecanje znanja i ocjena. Mnogi od njih svjedoče kako se izvan škole druže s djecom iz druge grupe, ali, često, čini se, ne razmjenjuju informacije i iskustva od školskoga dana, što bi moglo biti vrlo korisno.

Ono što se može vidjeti iz kuta nastavnika jest da su mnogim učenicima radne navike oslabile ili se izmijenile. Tek oni izrazito samostalni i prije uspijevaju iz ovoga izvući nešto dobro i za sebe – više vremena koje mogu samostalno organizirati te samim tim i više prostora za hobbije ili rekreaciju onim danima kad nisu u školi.

Ne zna se koliko će još biti na snazi ovakav model nastave i za osnovce i za srednjoškolce, ali bilo bi zanimljivo vidjeti na kraju školske godine, na početku sljedeće, te na kraju jednog ciklusa obrazovanja kakve je posljedice ostavila pandemija na obrazovanje. Kako će učenici koji su ove godine, npr. sedmi razred, proći na završnom ispitu; kako će ovogodišnjim učenicima završnih razreda izgledati matura i kakav će rezultat ostvariti pitanje je za kraj školske godine. Na kraju prošle i početkom ove školske godine već smo mogli čitati različite analize, ali s određenim vremenskim odmakom moći će se još bolje vidjeti.

Klara Dulić Ševčić, nastavnica u osnovnoj školi

Upoznavanje s matičnom kulturom

*Nastava za srednjoškolce organizira se dva puta tjedno
u Hrvatskom domu ili u župnim prostorijama*

Već više od jednog desetljeća, točnije od rujna 2009. godine, u osnovnim školama u Srijemskoj Mitrovici održava se nastava iz predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, u okviru kog đaci uče o zemljopisu, povijesti i drugim aspektima hrvatske kulture i nacionalnog identiteta. Ovaj predmet svih tih godina predaje profesor **Dario Španović**, s kojim smo razgovarali na temu ove nastave i njenog značaja za hrvatsku zajednicu u Srijemu.

»Zbog velikog odziva djece za pohađanje predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture on je 2009. uveden u sve osnovne škole u Srijemskoj Mitrovici za sve uzraste, no od 2015. godine nastava se održava u četiri osnovne škole jer u jednoj školi više nije postajao dovoljan broj učenika za organiziranje nastave. Nastava se održava u OŠ Jovan Popović, OŠ Sveti Sava, OŠ Jovan Jovanović Zmaj i OŠ Boško Palkovljević Pinki. Za hrvatsku zajednicu u Srijemskoj Mitrovici velika je radost i

značaj što se ponovno nakon više od pola stoljeća u školama uči hrvatski jezik, hrvatski običaji, zemljopis naše matične domovine te povijest našeg naroda. Cilj i zadaća ovog predmeta jest očuvanje nacionalnog identiteta kod djece i upoznavanje djece s hrvatskom književnošću, kulturom, etnologijom, zemljopisom i poviješću«, kaže na početku razgovora Dario Španović.

KUŽIŠ?! Koliko djece pohađa nastavu iz ovog predmeta?

Godine 2009. za nastavu se prijavilo 70-ero djece, sljedeće godine došlo je do povećanja, odnosno nastavu je pohađalo 82-je djece, no nažalost od tada je broj djece u opadanju, tako da školske 2020./21. godine nastavu pohađa 36-ero djece. Broj djece u školama je općenito manji, u Srijemskoj Mitrovici se svake godine upisuje sve manje prvšačica tako da se to odrazilo i na broj djece koja

pohađaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Svake godine više osmaša završi školu nego što se upiše prvašića, gdje u prosjeku svake godine radi toga ima četiri učenika manje iz predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

KUŽIŠ?!: Kažite nam više o programu nastave, što djeca uče na predmetu Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture?

Djeca u skupini 1. i 2. razreda upoznaju se s hrvatskom dječjom književnošću i hrvatskim dječjim piscima, uglavnom putem glazbenih sredstava. Skupina djece 3. i 4. razreda osim s hrvatskom književnošću upoznaju se s hrvatskim narodnim nošnjama na području Vojvodine kao bitnim dijelom hrvatskog identiteta. Djeca 5. i 6. razreda osim hrvatske književnosti uče o narodnim nošnjama i običajima Hrvata u Vojvodini, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Učenici najstarije dobne skupine (7. i 8. razred) uče o zemljopisu Hrvatske i povijesti Hrvata. Učenje o povijesti Hrvata odnosi se na učenje povijesti Hrvata ne samo u Hrvatskoj nego i u Vojvodini te Bosni i Hercegovini, čime djeca stječu znanje o autohtonosti hrvatskog naroda na ovim područjima.

KUŽIŠ?!: Nastava se održava i za djecu srednjoškolskog uzrasta?

Veći dio djece koja su završila osnovnu školu te krenula u srednju izrazila su želju za daljnjim pohađanjem ovog predmeta te se za njih od rujna 2011. godine također organizira nastava. Nastava za srednjoškolce se organizira dva puta tjedno u Hrvatskom domu ili u župnim prostorijama. Broj djece srednjoškolskog uzrasta koja su izrazila želju da i dalje pohađaju ovaj predmet je svake godine između 25-30 učenika, no nalaze se u šest srednjih škola u Srijemskoj Mitrovici. Stoga niti u jednoj srednjoj školi ne postoji dovoljan broj djece da se nastava održava u školi. Ono što je bitno je to da djeca nisu izgubila interes za pohađanje ovog predmeta nakon završetka osnovne škole te će se nastava za njih i dalje organizirati izvan škola.

KUŽIŠ?!: U sklopu predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture organiziraju se i mnoge izvanškolske aktivnosti. Kažite nam više o tim aktivnostima.

U sklopu predmeta organizirane su ekskurzije u Sombor, Suboticu, Monoštor, Slankamen, Petrovaradin i Sot, gdje su se djeca upoznala s kulturnim naslijeđem tamošnjih Hrvata.

Godine 2011. za djecu uzrasta od 5. razreda osnovne škole do 4. razreda srednje škole započet je projekt »Upoznaj domovinu«, gdje se djeca upoznaju s ljepotama i kulturno-povijesnim naslijeđem domovine Hrvatske. Do sadu su djeca u sklopu ovog projekta, a putem osam ekskurzija, bila upoznata sa Zagrebom, Primorsko-goranskom županijom, Osječko-baranjskom, Dubrovačko-nere-tvanskom, Splitsko-dalmatinskom, Varaždinskom i Istarskom županijom. U travnju 2020. planirana je ekskurzija u Čakovec i Međimursku županiju kako bi se djeca upoznala s kulturnim i povijesnim znamenitostima ovih mjesta no radi sveopće situacije s covid virusom odgođena je za ovu godinu, te se nadamo njenoj realizaciji. Također, učenici redovito sudjeluju na Pokrajinskoj smotri recitatora na hrvatskom jeziku, *Hrckovom maskenbalu* u Subotici i raznim literalnim i likovnim natjecajima u Hrvatskoj.

Opasna šuma Tianmen

U kineskoj šumi Tianmen stoljećima su se događale čudne stvari, a događaju se i danas.

Liu, turistkinja iz Japana, odlučila je posjetiti baš tu šumu i saznati kakve su to čudne pojave koje se tamo događaju stoljećima. Jutro je bilo pomalo tmurno, ali Liu je krenula u šetnju. Na ulazu u šumu stajao je znak da svi koji ulaze, ulaze na svoju odgovornost. Natpis je ipak nije spriječio da uđe u šumu. Vidjela je mnoge rijetke biljke, kukce i ptice, ali nijednog sisavca, što je bilo veoma neobično za šumu. Ulazeći sve dublje, pronalazila je mnoge kosti. Uskoro je počeo padati mrak te se začudila kako je dan tako brzo prošao. Liu je nastavila i dalje šetati. Uplašeno je gledala oko sebe. Iz daljine je čula glasno šuštanje lišća, ali vjetra nije bilo. Pomislila je da su u blizini drugi turisti, a kada se približila, zatekla je samo gomilu lišća. Grane iznad nje počele su se gibati, a u blizini je začula i glasnu riku. Počela je bježati što je brže mogla. Izgubila se. Nije znala kamo poći. Trčala je vrlo brzo, te uskoro ugledala livadu punu cvijeća. Iznad nje je bio pun mjesec. Začula je ponovno onu glasnu riku. Nije više mogla trčati, spotaknula se i onesvijestila. Kasno te noći Liu se probudila u špilji. Bila je vezana za stol, a pored nje je bilo mnogo leševa. U tami je vidjela samo bijele oči koje ju promatraju. Odjednom, upalila se vatra. Jasno je vidjela sve oko sebe; vidjela je veoma visokog čovjeka u crnom odijelu, s bijelim očima i dlakavim licem. Pokušala je pobjeći, otimala se, vrištala i pokušala strgnuti remenje kojim je bila vezana, ali bezuspješno. Osjetila je veliku bol u trbuhu. Pogledala je i kroz maglu vidjela kako je kanibal siječe. Rasporio joj je trbuh velikim nožem.

Liu je umrla u teškim mukama. Nitko nikada nije saznao što se dogodilo te noći u toj šumi. Mnogi i danas zalaze u nju, ali nitko se nikada ne vrati.

Marko Ivankov, 2.05

10

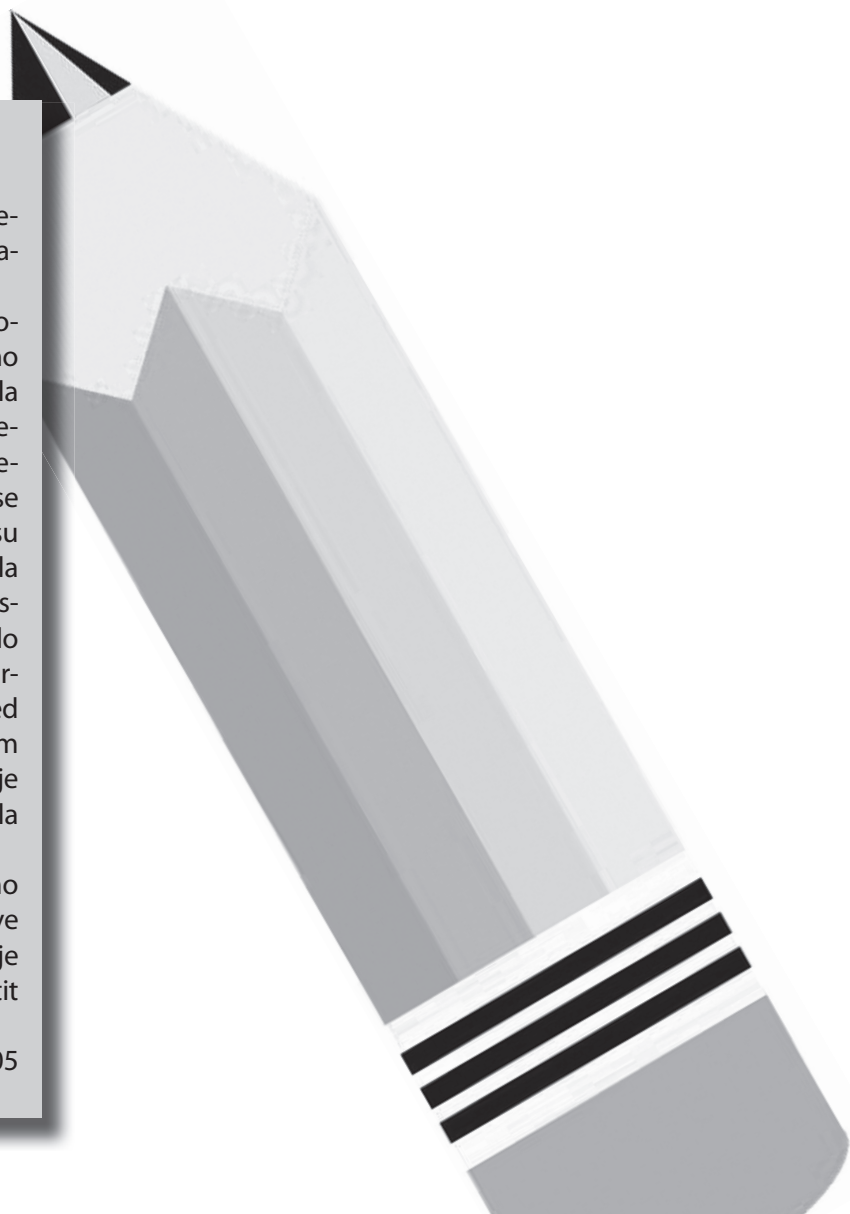
Neotkriveno pismo

Svakoga jutra ustajem rano kako bih se spremila za školu. Toga jutra začula sam vrištanje djevojčice ispred svoje kuće.

Otišla sam pogledati ali nisam ugledala nikoga, osim jednoga pisma. U pismu je bio samo prazan papir s crvenom mrljom. Zanimarila sam sve što se dogodilo te otišla u školu. Tijekom dana kao da sam i dalje čula vrištanje djevojčice te povremeno šaputanje. Vratila sam se ranije kući. Vrata nisu bila zaključana i sama su se otvorila, a cijela kuća bila je netaknuta. Legla sam uplašena na krevet. Nešto me je žuljalo ispod leđa. Pogledala sam ispod posteljine. Bilo je to ono pismo od jutros. U pismu je pisalo crvenim slovima: »Pogledaj ispred sebe«. Ispred mene je sjedila djevojčica. Gledala me je svojim krvavim očima. Kad sam je pogledala, počela je vrištati i divljati po sobi. Zgrabila me i povukla sa sobom kroz prozor.

Trgnula sam se i pala s kreveta. Bio je to samo san koji nije dugo trajao, mislila sam tako sve dok nisam pogledala ispod kreveta gdje me je dočekalo novo pismo u kojem je pisalo: »Vratit ću se«.

Lidija Bukvić, 2.05

Nestali vagon

Jedne ljetne noći moj najbolji prijatelj Saša, njegova sestra i ja odlučili smo prošetati.

Uputili smo se prema staroj pruzi, gdje je na šinama, otkad mi pamtimo, bio jedan stari napušteni vagon. Svi troje ušli smo unutra i počeli glumiti da se skrivamo od lopova. Prvih nekoliko minuta sve je bilo u redu, ali ubrzo smo se našli na čudu: sve lišće koje je bilo vani počelo je iznenada ulaziti u vagon. Izgledalo je kao da ga netko unosi. Vjetar je bio slab i nije mogao napraviti takav metež od lišća. Zbog toga smo se još više preplašili, pa smo bez previše razmišljanja istrčali van. Trčali smo koliko nas noge nose, ali onda se Saša sjetio da je zaboravio mobitel u vagonu. Uf, koliko god da nam je bilo teško, morali smo se vratiti. Da dođe kući bez mobitela, roditelji bi mu se jako naljutili i vjerojatno bi zaradio veliku kaznu. Krenuli smo natrag, ali kada smo došli do početka pruge, vagona više nije bilo. Našli smo samo Sašin mobitel koji je bio na zemlji. Nekoliko minuta samo smo stajali i gledali u prazno. Nekada nismo saznali što se tamo dogodilo. Je li to bila šala koju nam je netko pripremio ili su se s nama poigrale više sile?

Ponekad prođem pored te iste pruge u nadi da će se stari vagon opet pojaviti, ali od njega ni danas nema traga.

Marina Damjanović, 2.05

Mojemu gradu

Rođen sam u Bosni 1947. godine. Tu sam odrastao, završio školu i radio, ali zbog rata morao sam pobjeći iz voljenoga grada.

Otišao sam na hladni sjever Vojvodine, u Suboticu. U početku nisam primijetio ljepotu grada. Htio sam se snaći, pronaći posao, kupiti kuću, posjedovati psa i započeti novi život. Tako je i bilo. Uspio sam. Sagradio sam kuću i osnovao obitelj. Počeo sam osjećati duh grada, upoznavati ljude i osjećati dijelove grada svojim. Na Paliću sam 1976. upoznao svoju ženu Zoricu. Nikad neću zaboraviti taj trenutak. Sjećam se da sam vidio odsjaj mjeseca u vodi. Bilo je kao u snu. Godine 1999. udaljio sam se od grada. Ne znam što mi se dogodilo. Zamjerali su mi se ovi ljudi i dosadila nekada najdraža mjesta u gradu.

A onda u jednome trenutku sjetio sam se što mi je sve pružio ovaj grad; pružio mi je obitelj, sreću i krov nad glavom pa kako onda da ga ne volim?! Danas, kada imam 73 godine, i dalje volim ovaj grad.

Dušan Prodanov, 1.2

Tragično prijateljstvo

Lara je bila devetogodišnja djevojčica koja je živjela s roditeljima u maloj seoskoj kući pokraj šumarka. Često je ostajala kod kuće sama, jer su joj roditelji bili zaokupljeni poslom. Bila je usamljena, jer nije imala puno prijatelja.

Jednoga jutra Laru je probudila buka. Skočila je iz kreveta i potrčala. U dnevnoj sobi ugledala je roditelje kako pokušavaju obuzdati maloga razigranog psa. S osmijehom na licu rekli su djevojčici da su ispred kuće našli psa te su ga odlučili zadržati. Lara je bila presretna. Pomislila je kako će joj dani biti ljepši, jer će se imati s kim igrati. Pogledala je psića i prvo što je primijetila bile su tri bijele točke na leđima. Dlaka mu je bila crna, pa su točke dolazile do izražaja. Gledao ju je velikim kestenjastim očima koje su u Lari budile neke nepoznate osjećaje, kao da je gleda čovjek, a ne pas. Veselo je mahao repićem trčkarajući oko Lare spreman za igru. Lara je zaljubila psa, stalno su se igrali. Jednoga dana Lara je imala neobjašnjivu potrebu otići s psom u obližnju šumu. Šetali su, trčali i zabavljali se cijeli dan. Sljedećeg dana otišli su u napuštenu vikendicu nedaleko od njezine kuće. Prestrašila se kada su stigili; vrata su bila otvorena, prozori razbijeni, a trava i drveće obrasli su kuću. Pas je otrčao ne slušajući Larine zahtjeve da se vrati kući. Djevojčica je ušla kako bi uhvatila psa, ali ostala je zgrožena prizorom koji je vidjela. Zidovi su bili poprskani krvlju, namještaj slomljen i razbacan, paučine je bilo posvuda. Primijetila je psa u kutu kako mijenja boju očiju u crnu, a iza njega se uzdizao duh nepoznate djevojke. Lara nije mogla vjerovati što vidi. Vrisnula je i bezuspješno potrčala prema vratima. Pas ju je srušio, a duh ju je počeo daviti. Time je Larin život bio okončan. Roditelji su je tražili danima, ali bezuspješno. Larino tijelo nikada nije pronađeno. Pas je već bio ispred nekih drugih vrata, čekao da ga netko pronađe i udomi.

Glasine kažu da su nekada davno u napuštenoj kući živjeli crni pas s tri bijele točke na leđima i jedna prelijepa djevojka. Bili su najbolji prijatelji. Netko je ubio djevojku, a pas od toga dana luta svijetom i dovodi djecu u tu kuću kako bi ih ubio na isti način kako su mu oduzeli jedinu i pravu prijateljicu, djevojku s kojom je živio.

Teodora Horvat, 3.5

Fraile

Novinarstvo na aparatima

Jedan prijatelj skrenuo mi je pažnju na članak o curi koja priča hrvatski jezik. Znam, zvuči glupo, ali nisam ja kriv što je to postala vijest u nekim medijima. Radi se o 17-godišnjoj curi iz Hrvatske koja je živjela u Srbiji, te se prije tri godine vratila u Hrvatsku. Radišna cura koja očito ima volje i ambicije raditi i učiti pa ide na natjecanja iz Hrvatskog jezika. Također kažu ne samo da ima volje nego i rezultate. Malo nebitna vijest ako stane i razmislim – nitko ništa nije korisno dobio od te informacije, iako je dobro vidjeti da se netko trudi.

Sve bi to prošlo kao i bezbroj drugih informacija, da nije bilo nekih novina, poput *Blica*, koje su ovo prenijele s naslovom tipa: »Hrvati u,nevjerici': Svi se smeju HRT-u...«.

Neprikladan osvrt

Početak tog članka je kratki uvod s osnovnim informacijama preuzetim iz video priloga HRT-a. Zatim jedna kratka šala: »Citatie iz priloga HRT smo ostavili u originalu, jer verujemo da će ih svako iz Srbije razumeti iako su na, stranom jeziku'«.

Kako su naveli, slijede citati iz priloga u originalu, a onda par misli autora teksta: »Očigledno je da je u pitanju pametna devojčica sa odličnim uspjehom. Ono što je ,nevjerojatno' međutim jeste način na koji je HRT izveštavao o tome kako je ona uspjela da savlada hrvatski jezik, kao da je ljudima koji govore srpski teži za savladavanje od kineskog.«

Ono što je »nevjerojatno«, međutim, jest da tko god je pisao ovo ne zna da se često striktna pravila jezika ne koriste u svakidašnjem govoru, ispuštaju se slova, jezik se iskrivljuje nekad čisto iz fore a nekad iz neznanja. Druga stvar tiče se jezičnoga standarda. Naime, svatko tko je učio oba ova jezika za potrebe obrazovanog sustava (poput dotične cure iz priloga) ili poslovne komunikacije ima iskustvo da tu postoje određene razlike. Naravno da će se netko iz Srbije tko ode recimo na more u Hrvatsku, vrlo lako sporazumjeti s mještanima. Ali, kada bi trebao pisati kontrolnu zadaću na hrvatskom, nekih izazova bi sigurno bilo.

Možemo se raspravljati koliko je prilog bitan ili ne, ali ipak mi se čini da je poanta promašena. Ili se možemo onda pitati zašto bilo tko studira na fakultetu svoj materinski jezik? Zar ga ne zna? Ili ga kroz 12 godina školovanja u osnovnoj i srednjoj nije naučio?

HRVATI U "NEVJERICI" Svi se smeju HRT-u: Devojka iz Srbije savladala hrvatski, a jednu reč nikako ne može

Purizam ili ne?

Inače, HRT-ov prilog su ismijali i pojedini hrvatski mediji poput portala *Index.hr*, koji je napisao da je to »zaista bizaran prilog«. *Index* također navodi i sljedeće: »U svakom slučaju, fascinantno je što je HTV objavio ovakav prilog, a zabavno je što se u prilogu koji se bavi jezičnom tematikom pokazuje neznanje o razlici između jezika i dijalekta, pa se tako kruševački dijalekt predstavlja kao srpski jezik«.

Tko tu koga udara ja više ni sam ne znam. Srpski mediji se rugaju HTV-u što se čude da netko proučava jezik u školi; *Index* se ruga HTV-u što ne prave razliku između dijalekta i jezika, iako je činjenica da kad bi bilo koga od njih pitali, ako bi cura krenula pričati tim svojim »kruševačkim dijalektom«, kojim ona jezikom priča, složili bi se kako priča – srpskim jezikom. Sad se ja rugam *Indexu*.

Također, *Index* je naveo da HRT prilogom još jednom terorizira građane Hrvatske »jezičnim purizmom koji je uvela vlast **Franje Tuđmana** i zbog kojeg Hrvati stalno žive u strahu da ne bi nešto pogrešno rekli, naročito da ne bi upotrebili neki 'srbizam'«.

Kao da je terorizam boriti se za svoj jezik i nastojati ga održavati kao jednu od identitetskih odrednica. Čemu onda, recimo, i mediji na jezicima nacionalnih manjina, koji postoje i ovdje i u Hrvatskoj? Jedini teror koji ja tu vidim jesu ovakvi novinski članci.

Prijatelji, u vrijeme kada ovo budete čitali, korizma će već početi. Savjetujem vam od srca – odbacite ove budalaštine i prestanite pratiti ovakve tabloide i portale. To neka bude između ostalog odluka za korizmu, a kad prođe, neka postane trajna korizma.

Ivan Čavrgov

»Godine novog preporoda«: 125 godina od rođenja Jakova Jelašića (1896. – 1938.)

»Duša hrvatskog političkog gibanja«

Jakov Jelašić (1896. – 1938.), jedan od najuglednijih prvaka Hrvatske seljačke stranke, narodni zastupnik, senator, mučenik, koji je u analima HSS-a ostao upamćen kao »duša hrvatskog političkog gibanja«, inače rodom iz istočnog Srijema.

Rođen je 6. siječnja 1896. u Srijemskim Karlovcima. Završio je učiteljsku školu i kasnije je studirao na Visokoj pedagoškoj školi. Radio je u pučkoj školi u Šiškovcima, u vinkovačkom kotaru, te u građanskoj školi u Gospiću i

ječnik u policijskom fizikatu u Zagrebu, ustvrdio je da je Jelašić na tabanima imao »kontuzije sa sufuzijama lakše prirode«, koje su mogle biti »prouzrokovane udarcima tupim, tvrdim predmetima« ili »uslijed potkožnog izliva krvi«. Nakon mučenja Jelašić je predan beogradskom sudu za zaštitu države, koji ga je osudio na tri godine zatvora u Srijemskoj Mitrovici. Policijska tortura i robija narušile su njegovo zdravstveno stanje.

GODINE
NOVOG
PREPORODA

Politička aktivnost 30-ih i smrt

Po izlasku iz zatvora, sudjelovao je u revitalizaciji HSS-a. Istaknuo se na petosvibanjskim izborima 1935. kao Mačkov ključni suradnik. Pokrenuo je i uređivao Mačkovsko glasilo *Seljački dom*. Tijekom 1936. posjetio je pristaše bivše organizacije HSS-a u Subotici i ostavio snažan dojam. Na izborima za Senat Kraljevine Jugoslavije 6. siječnja 1938. izabran za senatora na listi inž. **Augusta Košutića**.

Premинуo je 12. ožujka 1938. u 6:35 sati u Merkurovom sanatoriju u Zagrebu u 41. godini života. *Subotičke novine* su 18. ožujka 1938. u povodu njegove smrti pisale: »S pok. Jakovom Jelašićem nestaje iz naše sredine ne samo ustrajni politički i nacionalni radnik, nego nadasve značajan i poštovan čovjek.«

Pokopan je uz sve počasti na Mirogoju 14. ožujka. Njegovo tijelo je blagoslovio čuveni svećenik **Ferdo Rožić**, predsjednik hrvatskog književnog društva sv. Jeronima. Posljednju počast iskazali su mu Maček, **Ante Trumbić**, veliki broj narodnih zastupnika, predstavnika kotarskih organizacija HSS-a i na desetke tisuća ljudi. U ime hrvatskog narodnog zastupstva od njega se pozdravio Košutić, u ime Srpske demokratske stranke **Sava Kosanović**, u ime Gospodarske seljačke sloge Franjo Novosel, a u ime mitrovačkih robijaša prvak Srpske zemljoradničke stranke Dragoljub Jovanović.

U njemu su izgubili brata **Ivan Jelašić** (1880. – 1946.), istaknuti HSS-ovac iz Petrovaradina i posljednji hrvatski gradonačelnik Petrovaradina te **Franjo Jelašić** (1878. – 1944.), posljednji predratni tajnik Matice hrvatske (1937. – 1941.), koji su također preminuli kao žrtve totalitarističkih režima.

Vladimir Nimčević

Karlobagu. U politički život stupio je vrlo rano. Prvi puta je izabran za narodnog zastupnika 1927. u ludbreškom kotaru kao pristaša HSS-a.

Mučeništvo

Svoju političku dosljednost platio je mučeništvom. Naime, uhićen je 1929. zajedno s vođom HSS-a **Vladkom Mačekom**. Zagrebačka policija, kojom je tada upravljao zloglasni renegat **Janko Bedeković**, nehumano je postupala s političkim zatvorenicima, pa i prema Jelašiću. Mučitelji su ga tukli volovskom žilom. Nekoliko puta je od pretrpljenih muka padao u nesvijest. Kada se osvijestio, »ležao je sav raščupan i rastrgan moka i blatnjav«. Policija je poslije nijekala da je fizički maltretirala zatvorenike. Međutim, **Kamilo Farkaš**, li-

ZVJEZDANI LJUDI,
NAŠI PRETICI I STARJEŠINE
IZ DAVNIH VREMENA, STIGLI SU S
NEBA U SVOJIM LETEĆIM KUĆAMA.
TIHO, GOTOVO NEČUJNO. NJIHOV
DOLAZAK PRATIO JE IZNENADNI
VJETAR I SVJETLOST JAKA
KAO SUNCE U RAZNIM
BOJAMA.

ZA NAS JE TO VELIKA MISTERIJA I PUNO TOGA NAM NIJE
JASNO. ZATO SU TOG DANA UZDRHTALA SRCA U MNO-
GIH RATNIKA. DOK SU JEDNI ZAPJEVALI PJESEME PRIJA-
TELJSTVA, NEKI SU BILI ZABRINUTI I OPREZNI. BILO JE I
ONIH PRIPRAVNIH NA BORBU.

16

KO - LA, HO WA -
YIN, HETO - CHE NA
MA - H UN YE - YO,
E - YE YOI!

*

PRIJATELJU MOJ,
TEBI ŠALJEM MOJ
GLAS, POČUJ ME!

AHHHEII - YAA!

HOCKA
HEEY!

OKRUGLA LETEĆA KUĆA SE NA KRA-
TKO ZADRŽALA LEBDEĆI U ZRAKU I
IMALI SMO OSJEĆAJ DA NAS PROMA-
TRAJU. NEVJEROJATNOM BRZINOM
SE POTOM ZAPUTILA PREMA ZAPADU
I NESTALA IZA PLANINA.

BILO JE OČITO KAKO JE NJIHOV DOLAZAK IMAO NEKI SMISAO. MUDRI STARCI IZ VIJEĆA, PLEMENSKE POGLAVICE I VRAČEVI SU POHITALI NA ZBORNO MJESTO. USPJELI SU UMIRITI MLADE RATNIKE, KAKO IZ STRAHA ILI NEZNANJA NE BI IZAZVALI MOGUĆI SUKOB.

OD NAŠIH STARIH SAM SLUŠAO PRIČE O ZVJEZDANIM PUTNICIMA. DANAS NAS NISU NAPALI I ZATO BI IH TREBALO DOČEKATI U MIRU. CRNO ORAO JE REKAO.

NAS PLAŠI ONO ŠTO NE SHVAĆAMO, ALI STRAH NIJE DOBRO DRŽATI U NAŠIM SRCIMA. ZATO I JA MISLIM DA JE CRNI ORAO DOBRO GOVORIO. NEKA POĐE SKUPINA MUDRIH I HRABRIH U SUSRET ZVJEZDANIM LJUDIMA.

U SELU JE VLADALA NAPETOST I UZBUĐENJE. PRIPRAVLJALI SMO SE ZA CEREMONIJU KAKO BI SE NAPUNILI MILOŠĆU WAKHAN TANKE.

...ZAPOČELI SMO CEREMONIJALNE PLESOVE, PJEVAJUĆI SVETE PJESME UZ BUBNJEVE. ODABRANI SU TREBALI DOBITI BLAGOSLOV VELIKOG DUHA, PRIJE POLASKA PREMA MJESTU GDJE SU SE NALAZILI ZVJEZDANI LJUDI.

DOK SU NAŠI RATNICI POMNO OSMATRALI OBZORJE NA ZAPADU

WAHEEI POČUJTE OVU PJESMU. ZVJEZDANA ŽENA JE VIDJELA ZEMLJU IZ DRUGOG SVIJETA. PROŠLA JE KROZ RUPU U NEBU I POSTALA PRVO Ljudsko BIĆE. TU JE U DUHU ZAUVJEK OSTALA. O HEIII HOOOI.

Putovanje je CILJ

Zagrobni život (život poslije smrti) posljednjih nekoliko godina popularna je tema, kojoj se, kako se čini, okreće sve više kako filmskih tako i televizijskih formi. U nešto sličnom narativnom ruhu (bar kada je početna premisa u pitanju) serije *The Good Place* (2016. – 2020.), animirani film *Soul* također prati protagonista koji umire u najnezgodnijem trenutku svoga života (ako zgodan trenutak za umiranje uopće postoji). Dok se Eleanor Shellstrop (**Kristen Bell**), glavna junakinja serije *The Good Place*, pokušava navići na život poslije smrti i uživati u saznanju da je ipak na »dobrom mjestu«, a ne onom »lošem mjestu«, Joe Gardner (**Jamie Foxx**), nastavnik muzičkog, koji je uspio dobiti ugovor na neodređeno, ali ono važnije, nevjerojatnu priliku za svirku sa slavnom jazz umjetnicom – toga dana pada u šaht na ulici New Yorka zbog čega završava u komi. Međutim, koma ipak nije pasivno stanje, kako nam se to čini, već u ovome slučaju put ka smrti – naime, Joejeva duša putuje svome Izvoru. Joe, odlučan da se vrati u život kako god zna i umije, odluči pobjeći smrti, te dospijeva u mjesto koje prethodi zemaljskom životu – mjestu gdje se duše pripremaju na zemaljski život i tu pod lažnim identitetom švedskog psihologa dobiva mentorstvo duše 22 (**Tina Fey**), koja nikako ne želi dobiti ljudski oblik te započeti život na zemlji.

Granica života i smrti

Dok protagonistica serije *The Good Place* skriva od ostalih junaka svijest o tome da nikada nije bila dobra osoba na Zemlji, te da ne zaslužuje mjesto na »dobrom mjestu«, Joe Gardner vrlo brzo otkriva duši 22 kako je ukrado identitet i kako je njegov jedini cilj vratiti se u život na Zemlji do devet uveče, kada počinje njegov nastup i prilika iz snova. Duša 22, koja je više od tisuću godina nezainteresirana za život na Zemlji biva iznenađena željom Joe Gardniera da se vrati u svoje tijelo, napose jer u njezinim »očima« njegov je život dosadan i bezvrijedan.

I upravo tu počinje ova avantura od skoro dva sata koliko film traje. U režiji **Petera Doctera** i **Kemp Powersa** (koji je pisao scenarij i za film *Night in Miami* u kojemu se susreću **Muhammad Ali**, **Malcolm X**, **Sam Cooke** i

Jim Brown) film *Soul* je koliko o soul muzici toliko i putovanju duše, te samospoznaji i onim mjestima gdje se život i smrt spajaju u jednu točku. U ovom, prije svega, izuzetno duhovitom ostvarenju načina za prevladavanje granice koja dijeli život i smrt je mnogo: umjetnost, meditacija, ili jednostavno uživanje u malim životnim iskustvima poput promatranja noćnog zvjezdanog neba, lišća kako opada, dok puka ambicija biva prikazana kao dobar način da se postane nesretan. Scenarij obiluje duhovitim dijalozima, dvosmislenim replikama koje govore o životu Afroamerikanaca, ali i o kulturi koju jazz i soul nose sa sobom i koju je stvorio upravo afroamerički narod.

Vizualna rješenja

S druge strane, kada je u pitanju vizualni identitet samoga ostvarenja, u pitanju je kompjutorska animacija, koja ima nekoliko različitih vizualnih rješenja – prvo se odnosi na zemaljski život (konkretno u New Yorku), drugo rješenje je vezano za takozvano »The Great Beyond«, kako ga točno nazivaju u priči – mjesto gdje sve duše putuje ka Izvoru. U sklopu ovoga svijeta primjetno je nekoliko različitih vizualnih rješenja dok bi se kao glavni zaključak mogao iznijeti upravo onaj kako je očigledna namjera bila izbjeći bilo kakav religijski i kulturološki kontekst. I to se čini kao ispravna odluka. U godini koja je zanimala a koja je, kako u Sjedinjenim Američkim Državama, tako i u svijetu pokrenula još dijaloga o rasizmu i poziciji Afroamerikanaca, čini se da je *Soul* došao u pravom trenutku, što će potencijalno biti i ovjenčano na dodjeli *Oscara* 2021. godine – jer animirani film ima dvije nominacije.

Kada je u pitanju glumačko-glasovna izvedba, u pitanju je kvaliteta koju i možemo očekivati od američkih studija, međutim, kritika posebice ističe kvalitetu animacije samog izvođačkog djela kada je u pitanju muzika – kako na vizualnom planu tako i na zvučnom, i to s potpunim pravom.

I doista, kao i protagonisti u seriji *The Good Place*, tako i junaci filma *Soul* pokušavaju preživjeti smrti, a neminovno na tom putu postaju bolji. Iako su u pitanju dva različita formata (u nekoliko segmenata), poruka ostaje ista a izvedba i dramaturška struktura podjednako duhovita i zanimljiva u oba slučaja. Može se reći kako je put junaka u svim dijelovima nepredvidiv iako je kraj same priče donekle jasan već na samom početku (iako ova tvrdnja ne važi za seriju *The Good Place*, u filmu *Soul* je jasno da **Joe Gardner** mora dobiti drugu šansu, ali to ne umanjuje kvalitetu ovoga iskustva) – jer kao i u životu, svi znamo kamo idemo, ali kako ćemo tamo stići je ono što putovanje čini vrijednim vremena.

Dejan Prčić

Tašne 2021. ili 2000.?

Godinama unazad govorimo o tome kako se moda »vrti« i »vraća«. Toliko novina i napretka u modernom svijetu, a što se tiče mode najčešće se vraćamo unatrag. Jer, kao što se uvijek kaže: dobro ne treba mijenjati. Istina je da su stariji trendovi bili ponekad zaboravljeni, ali bitno je ono što nam se vrati.

U ovom tekstu posebno se osvrćemo na trend ženskih tašni; ove godine su se istaknule manje tašne koje idu na rame, s kratkim remenom ili pak one koje se mogu prebaciti preko tijela, tj. »crossbody« torbe.

Također, zanimljiv je i materijal koji je sada u modi, a to je najlon. Svakako, malo se razlikuju od onih s kraja 90-ih i početka 2000-ih, jer su nadograđene u smislu da su sastavljene iz više dijelova, te samim tim imaju i multifunkcionalnost. Tako jednu torbu možete iskoristiti i za svakodnevnu varijantu, te ako skinete određene dijelove s nje, dobivate malu elegantnu večernju tašnicu.

Ovaj trend su uveli svjetski modni brendovi poput *Pradea* i *Louisa Vuittona*, ali svakako da polako na tržište dolaze i kopije tih modela za pristupačnu cijenu te su dostupne većini.

One su manje ali funkcionalne, s više džepića i

pregrada te su omiljene kod većine žena. Također možemo dodati i torbe koje se nose oko struka, one su se prve vratile u današnju modu i danas su ostale omiljene među mlađom populacijom, jer su izuzetno praktične ali su usko vezane uz sportsku varijantu i putovanja.

Što se boje tiče, najlon je dostupan u svim bojama, a neon i pastelna boja posebno dodaju taj 2000-te »vibe« koji je trenutačno zastupljen u stilu današnjih tinejdžera.

Milijana Nimčević

Skalamerija za kraj

»Skalamerija« mi je najbolji album do sad, bez obzira na to što publika i kritika misli. Naravno, nisam posve zadovoljan albumom, jer mislim da je mogao biti još bolji, ali napravio sam najbolje što sam mogao u ovom trenutku

»S kalamerija u definiciji predstavlja predmet, spravu ili građevinu koja je napravljena nevješto. Sklepana, gomila predmeta koja bi trebala imati neku svrhu. To je savršen naziv za ovo izdanje«, tako hrvatska indie rock senzacija Svemirko službeno opisuje svoj treći album – *Skalamerija* koji je objavljen u studenom prošle godine. Zajedno s *Vanilijom* i *Tunguzijom*, ovaj album označuje kraj jedne trilogije, a kako glavni čovjek iza imena Svemirko kaže, ovo je možda i kraj grupe.

Više o *Skalameriji*, dosadašnjem putovanju te budućnosti Svemirka, saznajte iz našeg razgovora s frontmenom skupine, pjevačem i gitaristom **Markom Vukovićem**.

KUŽIŠ?! Prošlo je skoro šest godina od izlaska pjesme *Zbogom proleter* kojom i počinje priča o Svemirku. Osvrćući se unatrag, kako si na početku zamišljao put benda/projekta Svemirko i je li ispalo onako kako si očekivao? Bi li mijenjao nešto?

Pa ispalo je sasvim ok, išao sam bez očekivanja. Ne bih mijenjao ništa, bilo je onako kako je moralo biti. Odlično iskustvo za naredne projekte.

KUŽIŠ?! Treći album *Skalamerija* završava –*ija* trilogiju. Ipak, svaki album se razlikuje od prethodnog, svaki donosi nešto novo, ovaj posljednji je sigurno najpsihodeličniji u ovoj trilogiji. Kako si ti zadovoljan *Skalamerijom*?

Pa to mi je najbolji album do sad, bez obzira na to što publika i kritika misli. Naravno, nisam posve zadovoljan albumom, jer mislim da je mogao biti još bolji, ali napravio sam najbolje što sam mogao u ovom trenutku. U svakom slučaju čestitam samom sebi, jer sam izvukao album do kraja. Hvala mi!

Svi albumi benda dostupni su za slušanje i kupnju na internetskoj poveznici: jasamsvemirko.bandcamp.com

21

KUŽIŠ?! Vjerujem kako je jedno od najgorih pitanja koje se može postaviti glazbenicima ono – a što će biti sljedeće? Sada, kada je trilogija završena, vjerujem kako svi fanovi žele vidjeti što će biti to nešto sljedeće što će Svemirko uraditi. U ime tih fanova, moram postaviti to pitanje (oprosti, Marko), što će biti sa Svemirkom? Treba li očekivati nekakav radikalni zaokret?

Sa Svemirkom neće biti ništa, bar ne u smislu novog materijala. Ja osobno nemam više inspiracije za muziku kakvu sam do sad radio i vrijeme je za neke nove stvari i projekte. Mislim da ćemo odsvirati još koju svirku i izbaciti neke suradnje koje smo radili s drugim muzičarima i to je uglavnom to što se mene tiče. Možda će dečki iz benda imati neke ideje pa krenu rokat bez mene, to bi isto bilo zanimljivo. Volio bih doživiti koncert Svemirka iz publike.

KUŽIŠ?! Vaša diskografska kuća »više manje zauvijek« je jedan od bastiona nove, uzbuđljive alter-

native glazbe. Pod tom etiketom su izašli neki od najboljih albuma u posljednjih deset godina, to odgovorno tvrdim. Pored Svemirka, koja su po tebi tri albuma sa »više manje zauvijek« koje bi svi trebali znati?

Iskreno, ja nemam neku bitnu funkciju na toj etiketi tako da nisam toliko u tome i ne slušam baš izdanja koja izlaze. Ali evo recimo tri izdanja koje sam slušao su: Peki Pele – *Degute*, Luul – *Prevelika Očekivanja* i Pseća Plaža – *Povratak u Lagunu br.7*.

KUŽIŠ?! Kako vidiš sebe kroz dvadeset godina? Rock zvijezda, pohlepni vlasnik izdavačke kuće ili nešto treće, možda instruktor tagajoge?

Ne smijem ni pomisliti što bi se sve moglo dogoditi u narednih dvadeset godina, ali definitivno nije ništa od navedenog. Možda ću do tad već postati cijenjeni pacijent neke mentalne ustanove, pa ću polako od tamo graditi novu karijeru.

Ivan Benčik

***Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.***

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 500 dinara.

PREPORUKA

Repetitor

Repetitor će za mene uvijek biti predstavnik »nove« ili »mlade« scene, iako u stvari ovaj bend ove godine ulazi u 16. godinu postojanja, odnosno već odavno spadaju u red veterana srpske alternativne scene. Meni osobno trenutak otkrivanja grupe Repetitor u osnovnoj školi kada su se tek pojavili sa singlom *Ja* spada u jedne od najbitnijih momenata mog odrastanja, Podsjećali su me na – tada moj omiljeni bend – Nirvanu po mnogo čemu, jedino što pjevaju na srpskom i imaju dvije djevojke u bendu, sve ostalo je bilo tu. Sjećam se i kada sam ih prvi put slušao uživo, oni su bili prvi bend koji je nastupao u bivšem subotičkom klubu *Clash*. Taj koncert je bio sve što sam htio od jednog rock koncerta i danas čuvam polovinu **Milenine** palice s te svirke (polomila ih je bar pet te večeri). Ne znam ni sam koliko sam ih puta slušao uživo nakon toga, kao ni koliko puta sam poslušao prva tri albuma. Repetitor nikad ne iznevjeri i poslije 16 godina prašnja, prolijevanja znoja i tko zna koliko tisuća slomljenih Mileninih palica, ime Repetitor je sinonim za vrhunski rock and roll. A tako je i s njihovim najnovijim albumom koji je izašao krajem prošle godine.

I. Benčik

CLASH

Tereza 37

Tereza 37 je snažna i inteligentna (a po nekim kritičarima i feministička) drama za koju je scenarij napisala glumica **Lana Barić**, koja je i utjelovila naslovni lik. Film je režirao **Danilo Šerbedžija**. Junakinja Tereza ima 37 godina, od čega je deset u braku s pomorcem Markom i upravo je imala četvrti spontani pobačaj. Radnja se odvija u Splitu. Pod pritiskom okoline, roditelja i mlađe sestre koja ima već troje djece, Tereza počne preispitivati svoj život, brak i ostale odnose. Saznanje kako je vrlo vjerojatno genetska nekompatibilnost sa suprugom rezultirala pobačajima, postupno mijenja njeno ponašanje koje pokreće niz događaja. Ona kreće da upoznaje nove muškarce, a mi upoznajemo novu, pomalo arogantnu i sebičnu Terezu. Njezino ponašanje pokrenut će niz posljedica koje će joj promijeniti život, možda ne nabolje, ali svakako u duhu slobode kojoj se odlučila prepustiti.

Osim Barić, u filmu još igraju: **Ivana Roščić, Leon Lučev, Dragan Mićanović, Marija Škaričić, Goran Marković, Goran Bogdan...** Sudeći po kritikama, *Tereza 37* spada u red zanimljivijih ostvarenja novije hrvatske kinematografije.

K. U.

FILM

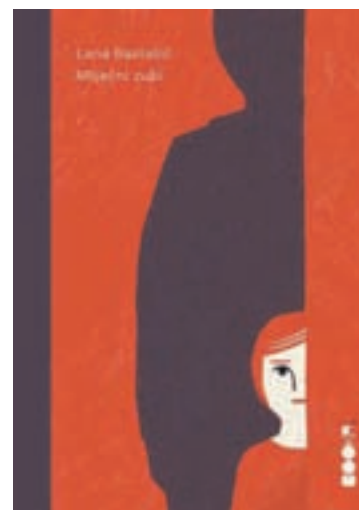

Mliječni zubi

Lana Bastašić se svojim prvim romanom *Uhvati zeca* istaknula kao iznimna mlada spisateljica, originalan glas nove generacije koji se ne boji govoriti o temama koje bole ne samo mlade, već i odrasle koji se na vrijeme nisu suočili s problemima. U svojoj najnovijoj knjizi, zbirci kratkih priča *Mliječni zubi* (u izdanju beogradske *Booke*), ponekad brutalno govori o odrastanju, iz dječje perspektive koja često nije niti sentimentalna niti idealna. Tematizirajući djetinjstvo na ovaj način ona pruža prozor u svijet koji iz vana izgleda nevin, a zapravo je pun mraka, iako mi to ne želimo prihvatiti jer je ta surovost pretjerana za dječje godine. S druge strane, ponekad istinu ne prihvaćamo zato što potcjenjujemo djecu. Autorica navodi da su djeca prepuštena sama sebi i preuzimaju stvari u svoje ruke, ne udubljujući se previše u uzroke. Suština leži u tome da Bastašić govori o djeci, o ljudima koje znamo, koji su nam bliski; ona progovara kroz naše prijatelje, susjede i partnere s težnjom da nam omogući da budemo iskreniji u vlastitom životu.

A. I. Darabašić

KNJIGA

Natječaj

**KUŽIŠ?!
TE ZOVE**

**BUDI PISAC,
PJESNIK
BUDI**

*Nek riječi polete iz grudi,
u sebi maštu probudi!*

**Budi kreativan!
Piši, stvaraj!**

Pjesme ili priče pošaljite na e-mail: kuzis07@gmail.com
Prvi rok za slanje radova je kraj školske godine, a drugi do
20. rujna 2021. godine.

Autori najboljih radova bit će nagrađeni na *Danima hrvatske
knjige i riječi* – *danima Balinta Vujkova* u listopadu.

Čeka vas iznenađenje!

Radovi (pjesma, proza u obliku kratke priče) mogu biti pisani hrvatskim
standardnim jezikom, te mjesnim govorom (bunjevačka i šokačka
ikavica). Na natječaju mogu sudjelovati učenici osnovne i srednje škole.

Uz svoj rad pošalji sljedeće podatke: ime i prezime, razred, naziv škole i
mjesto, ime i prezime učitelja, nastavnika ili profesora (mentora).